

Pietisten.

Namnet Pietist kommer af ett Latinsk ord, Pietas, gudaktighet.

N:o 4.

April 1860.

19 Årg.

Episteln till de Romare.

Cap. 1: 8—17.

Det som nu följer i v. 8—15 är en utgjutelse af Apostelens hjerta, som kan visa oss hwad det är, att wara "brinnande i andan" — en spegel wiiserligen för hwarje Christen, men i synnerhet för själasörjare.

v. 8. J förstone tackar jag min Gud genom Jesum Christum, för eder alla, att i hela werlden talas om eder tro — eller närmare gr.-texten: att eder tro utropas i hela werlden.

Detta heter med andra ord: "Det första, jag känner, då jag tänker på eder, är en hjertlig glädje och tacksamhet till Gud, som så werkat ibland eder, att inom hela den ofbekanta werlden, eller det Romerska wäldet, talas derom, huru man i hufvustaden börjat förkasta afgudadyrkan och omfatta Christi Evangelium". — Uti denna Apostelens glädje och tack-sägelse till Gud, för hwad han sporde om Evangelii framgång i Rom, se wi ett utmärkande drag hos det rätta andliga sinnet, till skillnad ifrån den kallkloka, mistänksamma anda, som dels icke kan tänka godt om en på afstånd omtalad andlig rörelse, hwilken dock har till sin kärna och medelpunkt Kristus och omvändelsen till Gnom; dels icke kan fröjdas deråt, utan kallt lemnar den i sitt värde. Icke så Apostelen Paulus. Wi se till och med, att han äfwen fröjdades åt den Guds nåd, han förnam hos de Corinthier (1 Cor. 1: 4—9), oaktadt han der hade så mycket att ogilla och straffa. Detta är den rätta Guds nåd. Kärleken ser Guds werk, tror och hoppas godt (1 Cor. 13:) och fröjdas redan deråt, att själar söla Jesus och röra sig omkring Gnom, äfwen fastän ännu många fel och mistag widläda dem. Må detta besinnas af dem, som wilja glädjas blott då, när de se felfria Christna, och hålla blott sådana för heliga. Icke så Apostelen. Han säger: jag tackar min Gud "för eder alla." Han hade i v. 7 sagt hwilka han menar, nemligen de

"kallade helige". Bland dessa måste ju dock alltid vara en stor åtskillnad, såsom han också säger i Cap. 14, att somliga woro swaga, somliga starka — somliga måste vara mera felaktige, somliga mera helgade; men derpå gör Apostelen här ingen åtskillnad, utan tackar sin Gud för dem alla; ty de woro dock alla Guds älskade, kallade helige; de woro alla födde af Gud, och den födelsen är hufvudsaken. Vitkasom i ett hus alla barnen äro blott genom födelsen barn och arfwingar, och blott derigenom besynnerligt lära, huru olika de än äro i ålder och utveckling. Så är det också med Guds barn. De äro alla Gudi tacke, blott för Christi skull, och det är ett stort Guds underverk i dem alla, för hvilket man väl må prisa Gud.

Och Apostelen prisar för denna nåd, icke de omvända sjä-larna, utan Gud, och tillägger: "genom Jesum Christum." Alla Guds gåfvor gå genom Christum till oss; och alla våra böner och tackfägelser gå åter genom Christum till Gud. Vi hafwa ingen gemenskap med Gud utan genom den ende Medlaren mellan Gud och menniskor; — icke ens våra tackfägelser äro Gud behagliga, utan genom Honom, som älskelig är.

Andiligen se wi också här, att Apostelen icke ansatt det far-ligt att erkänna det Guds verk som i dem war. Apostlarna börja wanligen sina Epistlar med de mest uppmuntrande uttryck i denna riktning och grunda äfwen på denna redan gifna nåden sina förmaningar. Herren Kristus själf hade också det sättet, se Matth. 16: 17; Uppb. 2: 2, 3, 4, 13, 14, o. s. w.

9. Ty Gud är mitt vittne, hwilken jag tjänar i min anda uti Evangelium som är om Hans Son (höstastligen: uti Hans Söns Evangelium), att jag utan återvändo tänker på eder; (v. 10) alltid i mina böner bedjande, att jag dock någon tid måtte få en lydosam wäg, om Gud wille, till att komma till eder.

"Gud är mitt vittne". Apostelen tyckes hafwa föreställt sig, att de i Rom icke kunde tro, att han, en främling, kunde hafwa sådan omsorg om dem; och då blotta kändedom om ett sådant kärleksnit hos en annan utgör en kraftig wäckelse, och desutom här tjente till att öppna deras hjertan för Ordet, så tager han Gud till vittne derpå, huru oafslätligt han tänker på dem i sina böner. Och till ytterligare bewis, att det icke war i något lättfinne, han tog Gud till vittne, så tillägger han: hwilken jag tjänar i min anda uti Hans Söns Evangelium; — "i min anda", d. ä. i tron på Honom, i kärlek till Honom, i uppmärksamhet på Hans wilja och nit för Hans ära. Wid den Gud, som han så tjänar, bedyrar han, att han "utan återvändo tänker på dem, alltid i sina böner bedjande Gud" äfwen om en lydlig resa till dem. Se här åter ett drag af en rätt själasörjares bild: att alltid i sina böner tänka på själarnas wäl. Ja, det är också hwarje Christens pligt att bedja den ena

för den andra. De, som tro på Evangelium, äro lika mycket förbundna att bedja för dess framgång, som att arbeta derför. Både bön och arbete böra hos dem förena sig. Att bedja, utan att arbeta, är att gäcka Gud; att arbeta utan att bedja, är att beröfva Gud Hans ära. Så länge de två medlen icke förenas, kan man icke wänta någon större wälsignelse.

Uti denna vers se wi både Apostelens lif inför Gud och kärleksnit för själarne, wäl öfwerensstämmande med de två hufwudgäfswor, han enligt v. 5 hade emottagit: "Nåd och Apostla-embete". Såsom wille han säga: Gud har gifwit mig nåd och jag tjenar honom i min anda; Han har gifwit mig Apostla-embete, och jag tänker utan återwändande på själars wäl. — Och Apostelen beder Gud om en lyckosam wäg till Rom. Han har icke ens ansett ett sådant yttre företag ligga i wår makt. Ett rätt öppnadt andligt öga ser, att allt, hwad oss wedersfäres, beror af Gud. Gwillken lycka för den Christen, som så fått synen öppnad, att han ser att Gud är den som leder allt, hwad honom wedersfäres. Betraktom wäl Ef. 45: 5—7; Klagow. 3: 37; Ef. 26: 12; Matth. 10: 30. Äfwen Ap. Jacob lärer oss att så gifwa Gud äran, att wi icke ens tala om att wi skola göra en resa, utan att tillägga: "om Gud will". (Jac. 4: 13.) — Men Apostelen förklarar sig widare sålunda:

11. Ty jag äftundrar se eder, på det jag måtte någon andelig gifwa dela med eder, till att styrka eder; (v. 12) det är, att jag samt med eder, måtte få hugswalelse genom begges wår tro, eder och min.

Det war till att styrka bröderna, det war till att dela med dem någon andlig gifwa, Apostelen wille komma till dem. Men huru de andliga gifwor meddelades och bröderna styrktes, wisar han med tillägget: "det är, att jag, samt med eder, måtte få hugswalelse genom begges wår tro, eder och min". Alla Christnas erfarenhet bekräftar oss, att det styrker wår ande och ökar de wäsendeligaaste nådegäfswor redan när man blott ser tron brinna och bewisa sig hos bröder; och mycket mera, om denna tro äfwen uttrycker sig i lärande, böner m. m. De troende i Rom skulle få föröklad nåd, tro, kärlek, kraft, genom Apostelens besök, genom hans brinnande andes yttringar i tal, böner och kraftiga gerningar, i synnerhet genom hans predikan och underwistning i Evangelii hemligheter; men Apostelen skulle oss blifwa styrkt och lifwad i sin ande af att se Guds werk hos dem. Detta är en oneligg sanning, att de andliga gifwor meddelas ömsesidigt genom den hugswalelse, wi hafwa af att förnimma begges wår tro; såsom man plägar säga: det ena glödkolet eldar det andra. När flere troende äro tillsammans i Jesu namn, blifwer andans lif kraftigare; tron, kärleken, gudsfruktan, bönen, beännelsen, alla Andans gifwor förnyas och stärkas; hwarföre oss ett sådant sammankommande med bröder i alla tider varit

ett välsignadt nådemedel, ända från församlingens första dagar, hwarom Lucas berättar: "Och hwar dag woro de stadigt och endrägteligen i templet; och bröto bröd här och der i husen, ätande med hwarannan i fröjd och lofwade Gud i deras hjertans enfaldighet" (Ap. G. 2: 46). Det är också derföre alltid ett betänkligt tecken om du har en sådan anda, som icke älskar detta sammanvarande med bröder, som tjénar till det andliga lifswets stärkande.

Men då wi weta att Apostlarna derjemte hade en särskild makt, att med händers påläggning meddela andliga gåfwor (Ap. G. 8: 17, 18), så kunde ju Apostelen också hafwa affeende derpå. Men hwartill då detta tillägg, v. 12: "det är, att jag samt med eder måtte få hugswalelse etc."? Detta tillägg, säger en utmärkt tolkare, är ett tecken af Apostelens ödmjukhet, samt fina känslor och warsamhet att icke onödigt sára de troende i Rom med en antydning, att han ansåg deras tillstånd sådant, att de ännu behöfde hans ditkomst. Han, som sedan lärde: "den ena förekomme den andra med inbördes heder", har här gifwit ett exempel derpå, då han likasom dragit sig något tillbaka i tonen och säger: jag behöfwer också hugswalas af eder tro, wi skola å ömse sidor tjéna hwarandra genom begges vår tro, eder och min. Äfwen denna lärdom är wäl af nöden för många. Men Apostelen tillägger ytterligare:

13. Jag will icke dölja för eder, bröder, att jag hafwer ofta haft i sinnet komma till eder, ändock jag hafwer warit förhindrad allt härtill; på det jag måtte också någon frukt skaffa ibland eder, såsom ibland andra hedningar.

Härmed anmärker Apostelen, att hans kärleksnit för dem, till hwilka han skref, hade länge bott i hans hjerta, det war icke nyss påkommet. Och här om will han icke låta dem wara oförniga. Ty, såsom förut är sagdt, har det en wäckande och en lifwande inwerkan på själar, att de weta sig wara föremål för frommas människors omsorg. — "På det jag måtte också någon frukt skaffa ibland eder", säger Apostelen. I stället för "skaffa" står der egentligen hafwa, hwilket bättre uttrycker, att det är "Gud, som wårten gifwer". — "Såsom också ibland andra hedningar". Apostelens werksamhet hade redan skaffat mycken frukt bland andra hedningar, se Cap. 15: 19. Han hade redan under mycket lidande och arbete genomwandrat en stor del af Syrien, Asien och Grekland. Men ännu wille han icke hvilat; han wille också i Rom skaffa någon frukt. Men han hade allt härtill warit förhindrad (ordagr. förmenad). Detta hade stett genom oundkomliga arbeten för andra orter, såsom wi se af Cap. 15: 22. Och på samma sätt blef han allt framgent förhindrad, ända till dess att Herrans tid war inne. Då kom Paulus werkligen till Rom — men på ett helt olika sätt och under helt andra omständigheter, än dem han haft för sitt öga då han bedt om en "lyckosam wäg". Han kom till Rom så-

som fänge i bojor, hade lidit steppsbrött under resan och blef efter sin framkomst hållen i fängsligt förwar. Skådom åter här den underlige Guden! Hans trognaste tjenare hade i lång tid bedit om en lyckosam resa, och då blef den en sådan. Så plägar Herren handla med sina trognaste wänner. Men dock, bönen war hörd, resan war lycklig för dem som emottogo fången. Fastän han war bunden, war Guds ord icke bundet, och genom Guds underbara styrelse utföll allt till Hans rikes befrämjande. — Men wi återvända till texten. Swarsföre Apostelen icke kunde gifwa sig till ro med den werksamhet, han här tillä hade utöfwat, förklarar han sålunda:

14. Jag är pliktig både Greker och barbarer, både wisa och owisa.

Han säger: "jag är pliktig" — egentligen: en gäldenär. Såsom han också säger till de Corinthier: "att jag förkunnar Evangelium, deraf må jag icke berömma mig etc. — — är mig dock det embetet befallt" (1 Cor. 9: 16, 17). Måtte alla de, som äro i predikoembetet, besinna detta, att de icke äro sina egna, som kunna göra hwad de willja, utan att den Herren, som kallat dem, skall en dag fordra räknskap af dem för huru de fullgjort Hans uppdrag. — Jag är pliktig "både Greker och barbarer", säger Apostelen. Under dessa två namn betecknades hela människosläktet; ty då äfwen Romrarne hade Grekernas bildning, sammanslogos dessa twenne folk under namnet Greker; men dessa åter plägade under de råa och wilda folkens namn, barbarer, äfwen innefatta Judarna. — "Wisa och owisa" betecknar bland enskilda människor bildade och råa, kunniga och okunniga. Att alla war Apostelen skyldig sin tjenst; och för alla war Evangelium lika nödigt till salighet; ty uti den stora frågan, huru Gud wille göra människan salig, äro alla människor okunniga, hwilket folk och hwilken bildningsgrad de än må tillhöra.

15. Därföre, så mycket mig står till gärandes, är jag redebogen att jag också predikar eder Evangelium, som i Rom ären.

Emedan jag är skyldig alla människor min tjenst så är jag också färdig att komma till Rom, säger Apostelen. Han ser på ingenting annat, än sin pligt. Detta är också ett exempel, som alla Christna må betänka. Wi äro ofta mera bekymrade om framgången eller följderne af hwad wi skola göra, än om Guds bud; wi förgäta hwad oss tillkommer: blott göra hwad Han befallt; och wi bekymra oss om det som Gud tillkommer: att gifwa frukten och framgången. Så bör det icke wara. Blott för sin pligt wille Apostelen fara äfwen till Rom, hwarest likväl den mäktiga werldsandan, den hedniska kejsarens säte och den hedniska lärdomens och stolthetens medelpunkt utan twifwel för ögat framställt stora swårigheter för en Apostel, som hade

blott Evangelii dårskap att förkunna. Sådant har han wäl betänkt; derföre anmärker han ock just nu:

16. Ty jag stämmes icke wid Christi Evangelium; ty det är Guds kraft, allom dem till salighet, som tro: Judarna först, så ock Grekerna.

Här börjar nu en ny afdelning af Brevet. Sedan Apostelen i de föregående femton versarne gjort en inledning till sitt Bref, angifwer han nu här i korta, men innehållsrika uttryck hufvudämnet för de elftwa första Capitlen, nemligen den stora hufvudläran om huru människan warder salig.

Ty jag stämmes icke wid Christi Evangelium. Man kunde fråga hwarföre Apostelen gör denna anmärkning, då Evangelium ju icke är något att stämmas wid, är af Gud från himmelen gifwet och således det ärofullaste som finns på jorden. Hwarföre säger då Apostelen, att han icke stämmes derwid? Utan twifwel derföre, att menniskor dock plåga stämmas derwid. — Härwid skola säkert många mena, att detta kunde endast wara händelsen i Apostelens tid, då otrogna Judar och hedningar icke kände Evangelii herrlighet och i sin falska wisdom föraktade det. Det är wisserligen sannt, att det war så i Apostelens tid, att Guds Evangelium war "för Judarne en förargelse och för Grekerna en galenskap" . . . "efter det Judarna begärade tecken och Grekerna sökte efter wisshet" (1 Cor. 1:). Men alldeles så går det ock nu, att Christi Evangelium är en förargelse och galenskap för största mängden af dem, som dock äro döpte till Hans namn. Den menliga naturen är i alla tider och på alla orter densamma, oaktadt alla yttre förändringar; derföre har ock allt Guds ord sin tillämplighet i alla tider och på alla folk, det ware Judar eller hedningar, Muhamedaner eller namnchristna. Det inträffar öfwerallt hwad Apostelen säger: Den naturliga människan förnimmer intet af det Guds anda tillhör; det är henne en galenskap; hon kan icke begripa det". Och icke det allenast, utan Christi Evangelium är ock i alla afseenden uti den hårdaste strid emot allt hwad djupast ligger i wår natur; i Evangelium angripes hwad människan allra mest älskar, sitt oberoende; der fordras ett owillkorligt underkastande af både förstånd och wilja under Christi ord; der blifwer all högmöds-inbillning och sjelfförtröstan i grund nedslagen; der blifwer blott Gud stor och människan endast en fattig tiggare. Sådant kan aldrig behaga människanaturen, utan är för densamma blott pina och död. Här är grunden, hwarföre Christi ord och Christi sanna vittnen alltid måste wara hatade af allt, som icke är födt af Gud. Derföre sade ock Herren så ofta till sina lärjungar, att de skulle bereda sig på att warda hatade af alla menniskor, för Hans namns skull; och Han förklarade, att det war icke rätt med dem, de woro icke Hans sanne lärjungar, om de icke fingo detta Hans tecken, om det icke

gic dem såsom Mästaren (Joh. 15: 20; Luc. 6: 26). Det är icke Christi Evangelium i sanning och renhet, om werlden kan älska det, om det icke blifwer försmädat och antastadt (Joh. 15: 19; 1 Joh. 4: 5, 6). Men då nu aldrig någon Evangelii fiende vill synas hata det goda och rätta, så måste alltid fiendskapen beklåda sig med stenet af nit om sanningen, och derföre försmäda Christi sak såsom dårskap eller såsom något falskt och ondt, som förtjenar att tadlas och afflys. Då nu Christi lärjungar och wänner alltid utöfva den minsta hopen, blott några få föraktade själar, och hela werlden, som försmädar dem, är den stora, tongifwande och ansedda hopen, då kan man lätt förstå att det alltid blifwer en swår frestelse, att blygas wid Honom och Hans ord. O, det blifwer för mången Christen en outslägligt hård kamp, att för Christi skull affsaga sig all werldens aktning, blifwa en dåre, se sig föraktad och på det wärsta utmålade af sina närmaste och wänner och af hela samhället — då wi likwäl hade ingenting så dyrbart på jorden, som menniskors aktning, wänskap och förtroende. Nu skola wi försaka allt detta. Det fordras ett Gudomligt werk i själen, till att allt framgent utstå detta. Ty wi tala här icke om den gudaktighet, som werlden kan gilla ochakta, utan om den sanna, äkta Christi efterföljelse, som nödwändigt måste wara en förargelse och galenskap för all werlden, så sannt Christus har sagt: tjenaren är icke öfwer sin Mästare; hafwa de förföljt mig, så skola de också förfölja eder. Såsom wille Han säga: Föregifwa de att de hata eder för något fel, t. ex. någon brist på ödmjukhet, mildhet m. m., så weter, att jag war "mild och ödmjuk af hjertat", och dock hafwa de hatat mig.

Detta är nu det första och allmänna förhållandet med frestelsen att blygas wid Christus och Hans ord. Men, icke hafwa wi ännu sett hwad Apostelen närmast åsyftade — och hwilket i synnerhet Evangelii predikanter förstå. Det går ännu något djupare. Om wi närmare gifwa allt på Apostelens ord, så skola wi märka något. Han säger: "jag skämmas icke wid Christi Evangelium; ty det är Guds kraft, allom dem till salighet som tro". Märk wäl på detta sammanhang! Just den anmärkningen, att Evangelium är Guds kraft till salighet, antyder hwad han egentligen affsag, då han förklarade att han icke skändes derwid. Paulus, liksom Christus, har icke haft mycket besvär af de massor, som ingen religion öfhwade och aktade, utan egentligen af dem, som med något nit öfhwade sin religion och såsom han säger i Cap. 2: v. 19, "betröskade sig wara ledare för dem som blinde woro, och ljus för dem som i mörkret woro m. m. och hwilka hade formen af det som wetandes och rätt war i lagen". Si, det war alltid dessa, som lifwade emot Evangelium, emot Christus och Paulus, och påstodo att de "gjorde lagen om intet med tron" (Cap. 3), att Evangelium war en swag och lös lära, som undergräfsde det rätta allwaret, och,

långt ifrån att göra människor heliga, tvärtom gjorde dem löss-
aktiga — åtminstone var det en swag och löss lära i jämförelse
med lagen — Evangelium var ett swaghets ord, mente de.
Det är emot denna gamla meningen, hos dem som ännu hafwa
höga tankar om lagens och människans egen kraft, Apostelen
rigtar det ordet om Evangelium: det är Guds kraft. Detta
se wi tydligt af hans ord i 1 Cor. 1: der han säger: "Det ta-
let om korset är en galenskap dem som förtappas; men oss, som
salige warda, är det en Guds kraft." — "Wi predike Chri-
stum, Guds kraft och Guds visdom; ty Guds galenskap är
wisare än människor, och Guds swaghet är starkare än menni-
skor". Märk huru han förräder hwad han åsyftar! — "Guds
swaghet!" — Han sjelf kallade det "Guds kraft"; således måste
det varit andra, som kallat det swaghet. Men då svarar Apo-
stelen: Är Evangelium en swaghet, så är det då Guds swag-
het; men "Guds swaghet är starkare än människor" — Evan-
gelium är Guds kraft. Ännu tydligare blifwer det, då han i
Rom. 3: 31, säger: "Öfre wi då lagen om intet med tron?
bort det; utan wi upprätte lagen" — det är wi, som genom
Evangelium åstadkomma, att någon människa werkligt börjar
hålla lagen; det är blott genom Evangelium, någon människa
får Guds kraft. Evangelium har namn och anseende för att
wära en swaghet, men det är tvärtom Guds kraft i människor-
na, både till deras rättfärdighet och helgelse.

Detta har Apostelen så rikligen förklarar i Brefwen till de
Romare, Corinthier och Galater, att hwar och en kan der till-
räckligt se hwad Apostelen här åsyftar. Han bewisar der, att
lagen icke kan göra människan hwarken rättfärdig eller helig. I
förra afseendet är det just lagen, som förbömer alla människor,
emedan intet lött är inför lagen rättfärdigt; hwaröre och alla
de, som hålla sig till lagens gerningar, äro under förbannelse. Och
i afseende på helgelsen, så gör lagen blott, att "synden blifwer
öfwermåttan syndig genom budordet", den "uppväcker de löts-
liga begärelser" och kommer synden att öfverslöda; den werkar
icke kärlek, utan wrede, icke lif, utan död. "Om en lag wore
gifwen, som kunde lefwande göra, så wore rättfärdigheten san-
nerligen af lagen". Med dessa ord förklarar Apostelen, att la-
gen hwarken gör rättfärdig eller helig. Människan blef i syn-
dafallet andligen död, fången i en inre fiendskap emot Gud och
Gans wilja och i benägenheten till allt ondt, ja, "såld under
synden". Då i ett sådant tillstånd lagen kräwer af henne hwad
hon icke förmår, och förbömer henne, om hon icke fullgör allt,
så kan deraf intet annat följa, än en af dessa två händelser:
antingen att hon slår sig blott på yttre ting, som hon kan kom-
ma ut med att göra och hålla, och blifwer så en skrymtare och
farisee, som förögater hwad störst är i lagen, nemligen sjelfwa
hsertat, gudsfruktan och kärleken; eller och, om hon blifwit öf-
pare gripen och wäckt, så att Guds röst och ögon förfölja hen-

nes hjertas synder, och hon ser Guds dom för hwarje syndig tanke eller sinnesrörelse, då måste hon stanna i bitterhet mot en sådan Gud, i förtwiflan och död. Så mycket kan lagen åstadkomma. Och dertill är han också af Gud ämnad. Men kommer nu Christi Evangelium och förkunnar henne full nåd och förlåtelse, just som hon ligger der i sin synd, ondskan och förtwiflan, då uppkommer ett alldeles nytt lif i hjertat, en ny blick på Gud, ett hjertligt förtroende, kärlek och tacksamhet, och så börjas i henne hwad lagen allraförst krafde: Kärlek till Gud. Och denna kärlek, detta lif i Gud, är ju helgelsens innersta grund och wäsende.

Nu, detta är hwad man kan förstå och förklara i denna punkt. Men att Evangelium är Guds kraft till människans frälsning, nyföddelse och helgelse, är desutom en Guds hemlighet — det är Guds beslut, säger Apostelen, "att genom en dåraktig predikan frälsa dem som tro". Det skulle icke på ett för människan dåraktigt sätt, på det allt hennes förstånd om ondt och godt, hwari hon wille likna Gud, skall helt tillintetgöras, den gamla inbillningen i oss dödas, och wi så lära, att endast tro på Gud.

Men att människan skall så helt, både till förstånd och krafter, tillintetgöras och böja sig för något, som hon tycker är både dårskap och swaghet, det är alldeles olidligt för naturen. Du, som förer denna dåraktiga predikan, att "allt lött är hö", om du så fortfar, med det allwar som wisar att du verkligt menar det, så bered dig på att blifwa ansedd såsom antingen en förwillad dår, eller också en falsk ande, som ingen ansträngning och möda will hafwa för syndens bekämpande, utan will hafwa löttet frött. Både inwertes i ditt hjerta och utwertes af ännu helbregda werkhelgon skall du beständigt höra den rösten: "wist hafwa wi sjelfwa kraft; icke äro wi så till intet beqwämlige; om wi blott allwarligt bemödade oss, skulle wi wäl kunnat bekämpa synden". Och så får du det rådet, att icke längre wänta, det Christus skall wara oss både till rättfärdighet och till helgelse, utan att wi måste bryta upp från denna swaghetslära och företaga oss något annat: wi måste tro på någon egen kraft och wäl anwända denna, så skola wi blifwa andra helgon, än wi blifwit genom Evangelium. Detta är den mäktigaste och finaste frestelse, som någonsin möter en Christen; ty dels är ingenting så djupt inrotadt i all natur, som tron på sig sjelf och att icke tro på Christum; dels har ingen frestelse ett sådant steln af helighet och allwar, som denna; dels också undgår du genom denna wägen korfets förargelse och blifwer ansedd såsom en allwarlig, from och redlig man.

Ja, det är att befara, att många som en gång förstått och smakat Evangelii kraft, men icke hålla ut med dess rena bekännande, utan åtminstone på finare sätt wilja derifrån och antaga en ton, som gynnar den menskliga inbillningen, oftast be-

wetas dertill genom denna insigt, att de då undgå den beständiga försmädelsen och winna anseende att wara förståndiga och allwarliga män. De hafwa småningom tröttnat wid korsfets förargelse. Apostelen antyder något sådant i Gal. 5: 11; Cap. 6: 12. Att alltid försaka ett anseende, som man blott med några ord kan förwårhwa, är ganska påkostande. Men Herren ser ditt hjertas mening. Han, som wet hwad i menniskan är, har allwarligt warnt: "Swilken som blyges wid mig och min ord, wid honom skall och menniskones Son blygas, när Han kommer i sin herrlighet". Och Hans ord äro ju dock: "Wig för utan kunnen I intet göra. Säsom grenen kan icke bära frukt af sig sjelf, med mindre han blifwer i winträdet; så kunnen icke heller I, utan I blifwen i mig".

Si, om du så predikar Evangelium, att du intet förmanar de troende att "wandra så som Evangelium wärddt är", "waka och bedja" och "ifläda sig allt Guds harnest", så förtjenar du wäl att straffas, säsom den der icke predikar allt Guds ord; men här talas derom, att fastän du både brukar lagen säsom en tuktan till Kristus och förmanar de troende till allt godt, du ändå måste bära korsfets försmädelse, om du blott på allwar tror och drifwer den läran, att allt lött är hö, att wi ingen egen kraft hafwa till att fullgöra Guds wilja, utan du härleder allt från Christi gifwande och dertföre först och sist predikar Christum. Blott detta skall ådraga dig korsfets försmädelse. Eller kan någon säga, att Apostelen Paulus icke förmanade de Christna, eller icke förkunnade lagen? Sifwäl, emedan han på allwar dref den läran, att hwarken wi sjelfwa eller lagen hade kraft att göra oss heliga, utan att lagen twärtom war gifwen att tillstoppa vår mun och komma synden att öfwerflöda, och att all rättfärdighet och helgelse kom af tron, så fick han dock den tillwitelsen, att han "gjorde lagen om intet med tron" (Rom. 3: 31), ja, till och med den bestyllningen, att han sade: "låt oss göra ondt, på det der kommer godt af" (v. 8). Si, detta är korsfets förargelse; detta hade han dertföre, att han med allwar dref denna dåraktiga predikan.

Och då wi widare i Evangelierna se, att det war alldeles samma anklagelse, Kristus sjelf beständigt uppbar af de werkelige fariseerne; så frågas: Skola icke alla Hans rätte tjenare hafwa samma tecken? Då det ju icke war af den råa hopen, utan just af dem, som hade mest nit om Gud efter lagen, och hade samma Guds ord, som wi — efter det war af sådana desse högste Guds tjenare fingo en och samma bestyllning; skole wi icke då förstå, att den i alla tider utgör ett wigtigt tecken på det sanna Evangelium? Ja, märk! då Paulus säger: "Jag stämmes icke wid Christi Evangelium", så har han dermed gifwit ett fint kännetecken och ett afgörande utslag på hwad som är den rätta wägen, nemligen den, hwarwid försmädelsen är fästad, icke för andra orsaker, utan för sjelfwa Evangelii för-

tunnelse. Det är alldeles så, som då han sade, att han dyrkade Gud, "efter den vägen som kallas parti" (Ap. G. 24: 14). Det finnes människor, som vilja vara något helt annat än världen, vilja vara fromma och rätta Christna, men på ett så förståndigt och "riktigt sätt", att deras christendom skall vinna allmänt erkännande och aktning. Och deruti lyckas de också. Men deras väg har blott det betänkliga felet, att Herren Kristus icke erkänner densamma, utan säger: "Ve eder! ve eder då alla människor lofva eder" (Luc. 6). Eller är det möjligt, att du i lära och lefverne har det riktigare, än Herren Kristus? Men han lyckades aldrig, att undgå beskyllningen, att vara emot lagen. Skulle du dock icke frukta för ditt hjertas och den djupt listiga fiendens swel, när du rentaf gör dig en annan väg, än den Kristus och Paulus gingo? Måtte vi väl se till, att vi icke fela om hela vägen, utan med all vår skröplighet dock tillhöra den enda rätta vägen — den "som kallas parti", och wid hwilken man är i frestelse att flämmas. Men då må vi också icke flämmas wid den, utan blott prisa Gud för den nåden! Se 2 Tim. 1: 8, 12.

Men vi gå nu åter till texten. Då Apostelen säger att Evangelium är en Guds kraft till salighet, så gör han derwid ett kort, men wigtigt tillägg. Han säger: Allom dem som tro. Han säger icke, att Evangelium är en Guds kraft till salighet för alla som höra det, utan han säger: "dem som tro". Detta må man väl besinna. Många undra, att de icke finna uti Evangelium någon Guds kraft; och dock hafwa de ännu aldrig rätteligen trott, antingen ännu sofswande världens barn, eller också wäckta, men som beständigt umgåtts blott med sig sjelfwa, sitt eget görande och warande — flyktigt öfwerfarit de stora förkunnelserna i Evangelium och ment sig alltid hafwa trott, när de blott icke betwiflat sanningen, under det likwäl hela hjertats förtröstan och traktande warit riktade på deras eget tillgörande. Då hafwa de icke erfart, att Evangelium war en Guds kraft. Huru war det möjligt? Du har ännu aldrig med hjertats tro omfattat det. Du har ännu aldrig werkligt trott, att du war alldeles fri från alla dina synder, blott genom Christum; att du war alldeles fri från lagens alla domar — att du war Guds älskade barn, lika wist som de saliga i himmelen. När du aldrig trott sådant, huru skulle du då erfara Evangelii kraft? Nej, "det half dem icke att de hörde ordet; efter de som hörde det satte der icke tro till" (Ebr. 4:). Men Evangelium förblifwer dock det enda, som är en Guds kraft till salighet, allom dem som tro.

Judarna först, så också Grekerna. Grunden till detta tillägg, denna ordning: först Judarna, sedan Grekerna *), blifwer

*) Sedan Alexanders generaler hade grundat hans rike i Egypten och Asien, blefwo äfwen dessa länders innewånare betraktade

framdeles widlyftigt förklarad i 9, 10 och 11 Capittlen, der Apostelen talar om Guds gamla förbund med Israel, som bordt i första rum inympas i sitt eget oljotråd, Kristus (Cap. 11); men då Judarne hade förkastat och dräpit sin Konung, Kristus, och Han likväl uttryckligt förklarade, att Apostlarna skulle börja sin predikan i Jerusalem (Luc. 24: 47; Apg. G. 3: 26; 13: 46); så hafwa wi här en märkelig lärdom. Med denna Christi förordning skulle icke blott profetiorna uppfyllas (t. ex. Esaie 2: 2, 3; Ps. 68: 16, 17), utan dermed skulle Herren också wisa huru stor och fri Hans hjertas nåd och kärlek är, som i Evangelium förkunnas, då denna nåd skulle allraförst erbjudas åt dem, som utgjutit Hans blod, åt dem, som "dräpit lifsens furste". Härmed wille Han wisa, att Evangelium skulle predikas för de största syndare — ja, wisa rikedommen och fullkomligheten af Hans försoning, då den gällde äfwen för Hans mördare. Mätte då hwar och en trösteligen framgå till nådastolen, för att få barmhertighet, och verkliga tro det, så skall han wara salig, och då förnimma, att Evangelium war Guds kraft till salighet, "allom dem som tro" — alla — ingen enda utesluten.

17. Dersöre, att derutinnan warder Guds rättfärdighet uppenbar, af tro i tro; som skrifwet är: den rättfärdige skall lewa af sin tro.

Härmed förklarar nu Apostelen hwarföre Evangelium är Guds kraft till salighet. Han säger: orsaken är, att Evangelium "uppenbarar oss Guds rättfärdighet", förutan hwilken ingen kan wara salig. Men hwad menar Apostelen här med "Guds rättfärdighet?" Guds rättfärdighet i Apostelens mening, på detta och många andra ställen i hans Epistlar, är en alldeles ny eller okänd sak för de flesta menniskor, äfwen inom kristenheten. Man måste wara inwigd i den Hel. Skrifts talesätt i allmänhet och Apostelens eget i synnerhet, för att förstå detta uttryck. Guds rättfärdighet skulle annars, efter ordens lydelse, betyda den egenheten hos Gud, hwarigenom han är rättvis, och derigenom för syndare försträfflig i sina domar; men här och på så många andra ställen har detta ord en egen och alldeles särskild betydelse; det betecknar en helt annan sak, än nämnda egenhet hos Gud. Enligt Apostelens egen förklaring, i synnerhet i Cap. 3: 21, 22, är den Guds rättfärdighet, som genom Evangelium uppenbaras, den af Gud och skänkt Christi förtjenst, hwilken tillräknas de troende, och hwilken dersöre kallas Guds rättfärdighet, emedan den är af Gud sjelf gifwen, och dersemitte är den enda, som för Gud gäller. Apostelen så-

såsom Greker, emedan de i allmänhet talade Grekiska; och då Judarna knappt stodo i beröring med andra hedningar, så kallade de alla hedningar Greker, dersöre betecknas med detta uttryck alla hedningar.

ger i Cap. 3: "Men nu är Guds rättfärdighet, utan lagens tillhjälp, uppenbar worden, bewist genom lagen och Profeterna; den Guds rättfärdighet säger jag, som kommer af Jesu Christi tro till alla och öfwer alla dem som tro; ty här är ingen åtskillnad. Allesamman äro de syndare och hafwa intet berömma sig af för Gud; och warda rättfärdige utan förskyllan af Hans nåd genom den förlofning som i Jesu Christo stedd är". Uti 5:te Capitlet blir denna Guds rättfärdighet ännu utförligare beskrifwen, såsom den stora "gäfwan" af de många syndernas offerande på "den ena människan i nåden", nemligen Kristus; och den stora nådestanken hos Gud förklarad der så, att "såsom för en människas olydnad äro många wordne syndare; så warda och för ens lydnad skull många rättfärdige". Då människan genom syndafallet hade förlorat all sin egen rättfärdighet och all förmåga att wara rättfärdig inför Guds lag, och som sådan måste wara ewinnerligen fördömd, har Gud i sin stora barmhertighet fattat detta nådefulla råd, att sjelf förskaffa henne en rättfärdighet — en fullkomlig uppfyllelse af lagen, af både de bud och de ådömda straff, hwarunder wi lågo — hwilken rättfärdighet står för hennes räkning, att genom tron omfattas; och när detta sker, är hon genom denna rättfärdighet fullkomligt fri från all skuld och från alla lagens domar och inskrifwen i himmelen såsom en arfwinge af det ewiga lifwet. Det är om denna Guds rättfärdighet, ängelen Gabriel talade i Daniels 9:de Cap., då han sade om Christi död: "Då skall öfwerträdelsen blifwa företagen, och synden betäckt, och misgerningen försonad, och den ewiga rättfärdigheten framhafd. Det är denna Guds rättfärdighet, som betecknas med "den öppersta klädningen" (Luc. 15: 22), med "bröllopskläderna" (Matth. 22: 12), och med det "hwita silket, som war twaget i Samuels blod" (Uppb. 7: 14; 19: 8).

Nu säger Apostelen, att denna Guds rättfärdighet blifwer genom Evangelium uppenbarad. Han säger icke, att den först under Evangelii tid tillkommit, eller begynt tillegnas människor — ty för Gud war Sammet slagadt ifrån werldens begynnelse (Uppb. 13: 8) — han säger icke heller, att den war okänd i Gamla Testamentet; twärtom har han just i vårt språk hänwisat till en Profets vittnesbörd om rättfärdiggörelsen genom tron; och i 4:de Cap. wisar han, att Abraham blef rättfärdigad genom tillräknelse af samma rättfärdighet; utan han säger här endast, att dess högsta och fullkomliga uppenbarelse stedd genom Evangelium. Det är tre stora tidsliften att betrakta, i afseende på Guds rättfärdighet: det första, då Gud fattade det nådefulla beslutet derom i sitt ewiga råd; det andra, då Han under Gamla Testamentets förberedande tid utlofwade den, och tillämpade den på alla dem, som i sanning trodde på den utlofwade, som woro inwigde i den "hemliga wissheten" (Ps. 51: 8, 9); det tredje, när den genom Evangelium blef fullt uppen-

barad och predikad. Om detta rättfärdighetens uppenbarande i Evangelii saliga tid gaf Herren Gud många lufsliga löften i Gamla Testamentet, sådana som detta: "Min salighet är när, att hon kommer, och min rättfärdighet, att hon uppenbar warder" (Ef. 56: 1). — Men Apostelen tillägger:

Af tro i tro. Detta är ett underligt och dunkelt uttryck. Först må dock märkas, att det i gr.-texten heter: "af tro till tro". Nu hafwa somlige förklarar det så, att det vill säga: från den tro, man hade i Gamla Test. på den kommande Frälsaren, till Nya Testamentets tro på den redan komne; andra åter: från den ena graden af tro till en annan o. s. w. Men utan twifwel hafwa de fattat det rätt, som hänföra uttrycket "af tro" till Guds rättfärdighet, då det helt enkelt betyder: i Evangelium uppenbaras Guds rättfärdighet af tro — eller den rättfärdighet som är af tron — "till tro", d. ä. att man må tro. Rättfärdigheten af tron blir i Evangelium uppenbarad, att menniskor må tro. Då stämmer det ock väl öfverens med v. 5, der Apostelen säger, att han hade fått Apostlaembetet "till att upprätta trons lydnad", det är, såsom vi förut funnit, den lydanden att man tror. Apostelen vill säkert säga detsamma om Evangelii ändamål som om Apostlaembetets: det war att uppenbara rättfärdigheten af tron, på det menniskor måtte tro och warda salige. Samma talesätt har han ock i Cap. 3: 22; Den Guds rättfärdighet, säger jag, som kommer af Jesu Christi tro till alla och öfwer alla dem som tro.

Som skrifwet är (i Gal. 2: 4): Den rättfärdige skall lesa af sin tro. Här hänvisar han till Gamla Testamentets skrifter, såsom bekräftande hwarad han nyss sagt, och bewisande att här war egentligen ingen ny lära å bane, såsom han ock i v. 2 hade antydtt, utan att Gud i alla tider rättfärdiggjort menniskor på samma sätt. Alla, som någonsin blifwit för Gud rättfärdige och salige, hafwa blifwit det genom tron på Kristus, såsom det i Ebr. 11: 4, säges redan om Adams andra son, Abel. — Det språket: Den rättfärdige skall lesa af sin tro, blir otvetydigt när orden läsas i den ordning, de hafwa i gr.-texten: neml. den rättfärdige af tro skall lesa, — d. ä. den genom tron rättfärdige. I alla fall blifwer dock Apostelens mening densamma, neml. att ingen är rättfärdig utan genom tron; och att blott densamme skall lesa, eller hafwa det ewiga lifwet. Han har ännu på twenne ställen anført samma språk: Först i Gal. 3: 11, der han är sysselsatt med att bewisa, att ingen kan warda rättfärdig genom lagen; då anför han detta språket. Sedan i Ebr. 10: 38, der han förmanar dem, till hwilka han skrifwer, att blifwa faste i tron; då anför han åter detta språket och förklarar genast så rikligen dess mening i hela det elfte Capitlet, der han visar, att man alltifrån werldens begynnelse har blott "genom tron" undfått Guds rättfärdighet och wittnesbörder derom.

När nu denna enda rättfärdiggörelsens och salighetens väg uppenbaras genom Evangelium, då kan man förstå hvarföre endast det är Guds kraft till salighet. Många mena, att allt trösteligt tal om Gud och Hans nåd är Evangelium; så snart man hör någon tala trösteligt, säger man, att han talar evangeliskt. Detta är en farlig villfarelse. Dataliga äro de, som gått med någon slags tröst på Guds nåd till ewig fördömmelse. Nej, Evangelium är ett wist och bestämdt ord. Silasom lagen innehåller några bestämda Guds bud, så är ock Evangelium ett bestämdt ord om vägen till salighet — ett ljusligt budskap: allt är fullkomnadt; men ock ett bestämdt bud: Gyller Sonen! Evangelium förklarar, att "ingen kommer till Fadren utan genom Sonen". Evangelium förelägger oss den rättfärdighet som är af tron på Honom och lärer att wi blott derigenom warda salige. Evangelium låter Gud behålla alla sina fullkomligheter och lärer att ingen warder salig, om han icke eger en rättfärdighet som fullt motsvarar alla lagens fordringar. Och en sådan hafwa wi blott af Kristus. Evangelium wisar, att "rättfärdighet och dom äro Hans stols stadfästelse, att nåd och sanning äro för Hans ansigte", att blott den skall lefwa, som blifwit redan här dömd för sina synder, men ock redan här från alla sina synder frisagd, benådad och med Gud förenad till en ande med Honom. På alla andra vägar kan man wäl öfwa fromhet, men blott på denna väg, som Evangelium förelägger oss, blir hellska hjertat förwandladt; blott genom Evangelium födes i menniskan ett nytt kreatur, ett himmelsbarn, som kan lefwa i Guds salighet. Blott Evangelium är den oförgångliga säd ofwanester, genom hwilken wi födas af Gud, samt helgas och förnyas till Hans beläte. Allt detta förklarar, hwarföre endast Evangelium är Guds kraft till salighet allom dem som tro.

Hur blir oss då?

När Herren Sions sängar lösande warder, så stola wi warda såsom drömmande, då skall vår mun full med löse warda och vår tunga full med fröjd.

Ps. 126.

Hur blir oss då, när Gud oss ändtligt låter
Gå hem, till ewighetens fröjd och frid,
Då wi från främlingslandet wända åter
Och genomkämpad är den sista strid;
Då, när vår fot från sista kostet renas,
Den sista swett från pannan torlas af,
Och wi så hellsas, ståda och förenas
Med hwad oss re'n i hoppet styrka gaf.

Hur blir oss då, när himmelen upplåten
Och öfvergjuter med Guds klara sten;
När wi så se vår synd ej blott förlåten,